

Memo scenario's dekkend netwerk Midden-Holland

Aan: algemeen bestuur
Van: Dick Rasenberg, directeur-bestuurder
Datum: 26 november 2019

1. Aanleiding

Naar aanleiding van de sluiting van De Regenboog door Horizon met ingang van 1 augustus 2019 – in samenhang met enkele andere ontwikkelingen – heeft voor de zomer meermalen bestuurlijk overleg plaatsgevonden. In afwachting van een goed alternatief voor De Regenboog, bij voorkeur binnen de regio, zijn deze kinderen met ingang van 2019-2020 aangewezen op voorzieningen buiten de regio. Gelet op de beperkte plaatsruimte op scholen, met name waar het externaliserende problematiek betreft, is een relatief groot deel van de kinderen op dit moment aangewezen op OpMaat in Alphen aan den Rijn, wat de nodige reistijd met zich meebrengt.

Afgesproken is dat de samenwerkende – mogelijk aangevuld met andere potentiële – partners overgaan tot de verkenning van scenario's die gericht zijn op een integraal en flexibel continuüm van onderwijs, jeugdhulp en zorg (dekkend netwerk) voor de regio.

In dit memo wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- bestuurlijke intenties
- scenario's
- uitgangspunten voor het vervolg
- aanpak en tijdpad

2. Bestuurlijke intenties

- ***Intentie schoolbesturen tot meer samenwerking***

De missie van het samenwerkingsverband, volgens het ondersteuningsplan Leren met elkaar 2018-2022, luidt: “De aangesloten schoolbesturen, de betrokken gemeenten en zorgpartners werken samen om voor alle kinderen binnen het primair en speciaal onderwijs in Midden-Holland passend onderwijs, jeugdhulp en zorg te organiseren, zodat zij zich naar vermogen kunnen ontwikkelen”.

De laatste tijd hebben de aangesloten schoolbesturen op meerdere momenten – zoals ook weer duidelijk tot uiting gekomen in de inspiratiebijeenkomst Werken aan inclusie d.d. 3 juli jl. – uitgesproken meer gezamenlijk te willen optrekken in de ontwikkeling van het dekkend netwerk in de regio. Daarbij is vastgesteld dat we enigszins zijn aangelopen tegen de grenzen van het schoolmodel, omdat hier van zichzelf geen stimulans van uitgaat gezamenlijke initiatieven te starten en zaken uit te proberen. In toenemende mate wordt samenwerking genoemd als sleutelwoord.

In dat licht kan de sluiting van De Regenboog niet alleen worden gezien als verlies van bestaand aanbod, maar ook als een kans / momentum om met elkaar te werken aan een versterking van een integraal en flexibel continuüm van onderwijs, jeugdhulp en zorg (dekkend netwerk) voor de regio.

- **Ontwikkelingen gericht op inclusie in Zuidplas**

De gemeente Zuidplas heeft geen sbo-voorzieningen. Op de laatste teldatum waren er ca. 23 leerlingen afkomstig (van een basisschool) uit Zuidplas ingeschreven op een van sbo-scholen.

De schoolbesturen De Groeiling en De Vier Windstreken zijn per 1 augustus 2019 samen gestart met een interconfessionele (p.c. en r.k.) school in Zevenhuizen (Zuidplas) in samenwerking met Quadrant, ingaande 1 augustus 2019 (aanvankelijk in tijdelijke huisvesting). De school is gestart met de onderbouw, tot en met groep 4, en zal zich (op termijn) gaan richten op meer inclusief onderwijs. Hoe ver de school daarin kan gaan wordt onderzocht. Het gaat om een reguliere basisschool / integraal kindcentrum, met een zodanige verbinding naar jeugdzorg dat ook onderwijs kan worden geboden aan leerlingen die anders wellicht naar het sbo zouden moeten. De garantie dat geen enkel kind Zuidplas uitgaat kan vooralsnog niet worden geboden maar de verwachting is dat met dit aanbod de druk op het sbo op termijn zal worden verlicht.

Deze ontwikkeling is overeenkomstig de ambities van de gemeente.

In het kader van de ontwikkeling in Zuidplas is, in samenspraak met de betrokken partners, een subsidieaanvraag ingediend bij ZonMw ter versterking en verbetering van wijkgericht werken. Daarin wordt een voorstel gedaan voor verbeteringen in bestuurlijke- en sturingsvraagstukken voor gemeenten rond het domein overstijgend werken en preventie, waarbij gebruik wordt gemaakt van de methode van participatief narratief onderzoek (Participative Narrative Inquiry), te weten de StoryCycle¹.

- **Ontwikkelingen Krimpenerwaard**

Een soortgelijke beweging als in Zuidplas doet zich voor in Krimpenerwaard. Onder het motto 'niemand de Waard uit' vinden op dit moment gesprekken plaats tussen de schoolbesturen Onderwijs Primair en PCPO Krimpenerwaard. Deze gesprekken bevinden zich nog in een verkennend stadium.

Evenals in Zuidplas doet zich hier de situatie voor dat de gemeente zelf geen sbo-aanbod kent. Het aantal leerlingen op de sbo-scholen in Midden-Holland, afkomstig (van een school) uit Krimpenerwaard, bedroeg op de laatste teldatum totaal 59.

3. Scenario's

Voor de versterking van het dekkend netwerk inclusief het 'terugbrengen' van een cluster 4 voorziening binnen de grenzen van het samenwerkingsverband, kunnen de volgende twee basisscenario's worden onderscheiden:

- a) het 'binnenhalen' van een so cluster 4 voorziening, bijvoorbeeld via de realisatie van een dependance in Gouda;

¹ Meer achtergrondinformatie over de werkwijze is te vinden op: <https://storyconnect.nl/storycycle/> en <https://storyconnect.nl/het-gaat-niet-meer-om-wat-u-wilt-weten>.

- b) het onder gezamenlijke verantwoordelijkheid, van onderop, bouwen aan een dekkend aanbod van regulier en gespecialiseerd onderwijs in de regio.

Basisscenario a lijkt eenvoudiger en sneller te realiseren, mits aan een aantal randvoorwaarden kan worden voldaan, zoals:

- het vinden van een so-partner die hiertoe bereid en in staat is een duurzaam aanbod in stand te houden;
- voldoende schaal om een solitaire cluster 4 voorziening in stand te kunnen houden;
- geschikte huisvesting;
- voldoende personeel.

Basisscenario b is een zaak van langere adem, maar doet meer recht aan de bestuurlijke uitspraak om gezamenlijk te bouwen aan een dekkend netwerk. Ook kan langs deze weg een betere samenhang worden gerealiseerd met het bestaande s(b)o-aanbod en andere voorzieningen in het samenwerkingsverband.

Uiteraard moet ook voor dit scenario aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan en zal een cluster 4 partner bij deze gezamenlijke ontwikkeling moeten worden betrokken.

Een keuze voor basisscenario b lijkt, met het oog op een samenhangende aanpak en de bestuurlijke intentie hierin gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen, kansrijker en zal een steviger bodem leggen voor doorontwikkeling van het eigen dekkend netwerk dan een – meer instrumentele – keuze voor het binnenhalen van een externe aanbieder met school.

Scenario b vraagt wel meer tijd en kost energie, niet in de laatste plaats van de scholen. Door het wegvallen van de Regenboog 'kraakt en piept' ons dekkend netwerk en het zal meer energie kosten om voor kinderen die dat nodig hebben een passende plek te vinden. Er moeten nieuwe relaties worden gevonden en uitgebouwd in een periode dat de druk op de schoolteams toch al groot is (als gevolg van aanhoudend personeelstekort en werkdruk). Het lijkt verstandig om hen tijdens het werk aan de versterking van het dekkend netwerk, waarbij we ook nog graag zouden zien dat zij daar een bijdrage aan leveren, te helpen. Dit kan bijvoorbeeld door hen bij het uitvoeren van de zorgplicht steviger en breder (integraal) te ondersteunen met niet alleen advies, maar ook een lichte vorm van begeleiding bij het arrangeren in de school én richting specifieke settings buiten de school. Dit kan scholen helpen hun zorgplicht te blijven waarmaken. Anderzijds geeft het een steeds beter beeld van de (on)mogelijkheden van de scholen op het niveau van het samenwerkingsverband.

Gelet op de bovengenoemde overwegingen heb ik besloten, gehoord hebbende de strategische klankbordgroep te kiezen voor het gezamenlijk, van onderop bouwen aan het dekkend netwerk (**scenario b**).

4. Uitgangspunten voor het vervolg

Het gezamenlijk bouwen van onderop is een complex proces, waarvan de uitkomsten niet op voorhand vaststaan. Bij dit proces hanteren we de volgende uitgangspunten:

- We trekken gezamenlijk op om te komen tot een efficiënte, eenduidige route, en een versterkt samenhangend dekkend netwerk, we houden consequent vast aan de doelen die we ons gezamenlijk stellen en spreken elkaar daarop aan.

- We betrekken daarbij de relevante partners, waaronder in ieder geval de gemeenten, jeugdhulppartners, het voortgezet onderwijs en minimaal één cluster 4 partner.
- Het samenwerkingsverband heeft een regisserende rol in het geheel en bewaakt de afgesproken koers.
- We informeren elkaar proactief over voorgenomen eigen schoolbestuurlijke initiatieven die van invloed kunnen zijn op het dekkend netwerk.
- We creëren geen korte termijn ad hoc oplossingen, maar accepteren dat leerlingen tot het moment waarop een cluster 4 voorziening is gerealiseerd, op verder weg gelegen voorzieningen zijn aangewezen. Dit om te voorkomen dat er onomkeerbare voorzieningen gaan ontstaan die niet in het belang zijn van het uiteindelijke doel.
- Naast het verkennen van mogelijke scenario's wordt verder gegaan met parallelle trajecten, zoals de inclusiebewegingen die nu in Zuidplas en Krimpenerwaard plaatsvinden.
- Uitgangspunt is de tijdelijkheid van de ondersteuning (maar zo lang als nodig).
- Van belang is de mensen uit de praktijk zoveel mogelijk bij het proces te betrekken.

5. Aanpak en tijdpad

Ter uitwerking van scenario b wordt een aantal acties in gang gezet, aansluitend bij de kaders van het ondersteuningsplan, onderverdeeld naar *dekkend netwerk* en *route*, en de ontwikkelagenda. De ontwikkelagenda beslaat de deelprojecten *integraal arrangeren*, *leerrecht* en *zorg op gespecialiseerd onderwijs*².

De acties worden onderverdeeld naar de volgende drie onderdelen:

- a) versterking en verbreding van het dekkend netwerk
- b) versterking van de (onafhankelijke) route
- c) monitoring

Vervolgens wordt ingegaan op de rol van het samenwerkingsverband in het geheel.

a) versterking en verbreding van het dekkend netwerk

Dit vormt de kern van de uitwerking van scenario b. Om tot een voortvarende en samenhangende aanpak te komen zal gewerkt gaan worden met een *ontwikkelgroep dekkend netwerk*, die adviseert aan de directeur-bestuurder, zaken in gang zet en de voortgang monitort. Mede op basis van de adviezen van de ontwikkelgroep schakelt de directeur-bestuurder met de strategische klankbordgroep en het algemeen bestuur, en onderhoudt hij de bilaterale contacten met de bij de verschillende onderwerpen betrokken schoolbesturen en gemeenten.

De ontwikkelgroep dekkend netwerk bestaat uit vertegenwoordigers namens de besturen voor het gespecialiseerd onderwijs – op bestuurlijk en directieniveau – en de gemeenten:

² In de komende bijeenkomst van het algemeen bestuur op 6 december a.s. zal in het thematische deel een presentatie worden gegeven over de inhoud en stand van zaken m.b.t. de thema's integraal arrangeren, leerrecht en zorg op gespecialiseerd onderwijs.

organisatie	onderwijs	vertegenwoordiger	functie
De Vier Windstreken	regulier en sbo	Diana Lorier	bestuurder
Stichting Klasse	sbo / cluster 3	Maurice Peeters	directeur De Ark
De Groeiling	sbo	Margo Hondebrink	directeur De Oostvogel
Leo Kanner Onderwijsgroep	cluster 4	Sander Verheul	bestuurder
gemeente Gouda	--	Nynke Viezee	beleidsadviseur
gemeente Zuidplas	--	Jacomine Kuijt	beleidsadviseur
SWV	--	Dick Rasenberg	directeur-bestuurder
SWV	--	Marco Stoute	ondersteuning

Naast de ontwikkelgroep kunnen er gebiedsgerichte ontwikkelgroepen worden ingesteld, bijvoorbeeld waar het specifieke ontwikkelingen rond meer inclusie in Zuidplas en Krimpenerwaard betreft. De directeur-bestuurder fungeert als de linking pin en schakelt tussen en met de verschillende groepen.

De volgende acties maken deel uit van het onderdeel dekkend netwerk:

➤ **scenario-ontwikkeling**

De ontwikkelgroep gaat aan de slag met de scenario-ontwikkeling. In samenspraak met de aangesloten cluster 4 partner worden scenario's verkend op inhoud, organisatie, bestuur en financiën, met tussentijdse terugkoppeling zoals hierboven aangegeven. Vervolgens vindt implementatie plaats, al dan niet via pilots, proeftuinen e.d.

De uitwerking vindt plaats vanuit de doelstelling vanuit het ondersteuningsplan om te komen tot een versterking en verbreding van het dekkend netwerk in de regio ter ondersteuning van de kinderen zoveel mogelijk thuisnabij en binnen het regulier onderwijs. Uitgangspunt is dat de leerling met een ondersteuningsbehoefte ingeschreven blijft staan binnen een zo regulier mogelijke setting, waarbij gebruik wordt gemaakt van de expertise van het gespecialiseerd onderwijs. Tegelijkertijd gaan we deze expertise én de (gespecialiseerde) settings verbreden, waar nodig in een combinatie met jeugdhulp en zorg.

Tevens wordt bij de verdere versterking en verbreding van het dekkend netwerk, maximaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de wetgever biedt om te flexibiliseren en, wanneer dit in het belang van het kind is, te werken met hybride vormen van onderwijs en jeugd. Denk bijvoorbeeld aan symbiose (het meetellen van onderwijstijd op een andere school) en onderwijs op een andere locatie dan de school .

➤ **profielen gespecialiseerd onderwijs**

Op dit moment wordt gewerkt aan de totstandkoming van een overzicht van de profielen en een beschrijving van het aanbod in het gespecialiseerd onderwijs, ter verkrijging van een goed beeld van de huidige situatie. Op 11 oktober jl. heeft de directeur-bestuurder een werksessie gehouden met de scholen waar een substantieel deel van onze leerlingen naartoe gaat, te weten de drie sbo-scholen, De Ark, OpMaat, De Piloot en Mytyschool De Brug. Doel is te komen tot een inventarisatie (compacte beschrijving) van het aanbod in het gespecialiseerd onderwijs, aan de hand van een typering van de arrangementen, een samenvatting van de onderwijsbehoefte die wordt ondersteund, de setting waarin het arrangement wordt vormgegeven en vertaald in groeps grootte en personele bezetting, en tenslotte het bekostigingsniveau. De opbrengsten van de inventarisatie zijn op korte termijn beschikbaar.

➤ ***een op elkaar afgestemd aanbod sbo***

Inmiddels is gestart met gesprekken met het gespecialiseerd onderwijs in Gouda – de drie sbo-scholen en so-school De Ark – zowel op bestuurlijk als op directieniveau. Doel is te komen tot samenwerking tussen deze scholen, waaronder een op elkaar afgestemde intake / toelatingsprocedure en gezamenlijke professionalisering van de schoolteams.

➤ ***inzet begeleiders passend onderwijs (BPO-ers)***

De inzet van de begeleiders passend onderwijs (BPO-ers) kan een belangrijke bijdrage leveren aan de versterking en verbreding van het dekkend netwerk. Onderzocht zal worden op welke wijze de begeleiders passend onderwijs (BPO-ers) een rol kunnen vervullen in de samenwerking tussen s(b)o en bao. Willen we komen tot een versterking en verbreding van de eigen voorzieningen, zou het goed zijn als ook de experts binnen de eigen scholen van het samenwerkingsverband werkzaam zijn. Op deze wijze kan hun expertise worden benut bij de inrichting van meer flexibele vormen van ondersteuning en worden bereikt dat kinderen langer in het regulier onderwijs kunnen blijven en daar ingeschreven blijven.

➤ ***leerrecht***

Met de ‘Kaderstellende samenwerkingsafspraken Midden-Holland’ is er regionaal commitment voor inzet op leerrecht. Vanuit de regionale ontwikkelagenda 2018-2019 is onderzoek uitgevoerd naar verbeteringen in het realiseren van leerrecht. Daarbij gaat het om het mogelijk maken van een combinatie van onderwijs en zorg voor leerlingen die minder dan 50% van de tijd leerbaar zijn, in school en op een andere locatie dan de school. Dit thema zal in 2019-2020, gezamenlijk met de andere samenwerkingsverbanden PO en VO in deze regio, een vervolg krijgen.

➤ ***zorg op gespecialiseerd onderwijs***

In een bestuurlijk overleg met de gemeenten is uitgesproken dat het organiseren van een voorliggende voorziening jeugdhulp in het so, sbo en vso, voor een aantal gemeenten bespreekbaar is. Het organiseren hiervan vraagt de nodige tijd. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in gezamenlijkheid met de samenwerkingsverbanden PO en VO en gemeenten in de regio.

➤ ***aanbod hoogbegaafdheid***

Er zal een verbinding worden gemaakt met het traject rond hoogbegaafdheid, op basis van het project- en activiteitenplan waarvoor door OCW een projectsubsidie voor vier jaar is toegekend. Een hiertoe ingestelde stuurgroep gaat binnenkort van start.

➤ ***verbinding met gemeenten / jeugdhulp***

Ingezet blijft worden op de verbinding met de gemeenten / jeugdhulp (Enver, Curium etc.), mede gericht op het afbouwen van residentiële hulpvormen. Dit vanuit het gegeven dat, wanneer een kind eenmaal in een zware setting is beland, het moeilijk is terug te keren naar een reguliere setting. Tegelijkertijd zetten we daarmee in op lichtere combinaties van onderwijs, jeugdhulp en zorg dichtbij huis.

➤ ***randvoorwaarden***

De scenario-ontwikkeling zal gepaard gaan met het in beeld brengen van de daarbij behorende randvoorwaarden. Onder meer zal het gesprek met de gemeente Gouda worden gevoerd over het beschikbaar houden van financiële middelen voor de huisvesting van een so cluster 4 voorziening, op basis van ca. 4 groepen, naar verwachting al in 2020 of 2021. Dit naar aanleiding van het schrappen door de gemeente van de so-voorziening van het IHP als gevolg van het stoppen van De Regenboog. Deze middelen gaan hard nodig zijn bij de fysieke opbouw van het voorzieningenniveau in Midden-Holland / Gouda.

Parallel hieraan zullen de gesprekken over de ontwikkelingen in Zuidplas en Krimpenerwaard worden voortgezet, gericht op meer thuisnabij onderwijs voor de in die gemeenten woonachtige kinderen, met aandacht voor beheersbaarheid. Het verschuiven van middelen van het samenwerkingsverband, mag leiden tot het organiseren van aanbod in Zuidplas en Krimpenerwaard en zal zich moeten vertalen in een afname van de vraag naar het sbo in Gouda. Dit om te voorkomen dat nieuw aanbod een nieuwe vraag schept met als gevolg dat de middelen van het samenwerkingsverband (lees: aangesloten besturen) onevenredig worden belast. In plaats van het blijven investeren in zwaardere settings ‘aan de achterkant’, gaat het feitelijk om een spreiding en verrijking van het aanbod en expertise aan de basis in het regulier onderwijs. Het risico op weglek van middelen stelt hoge eisen aan de afspraken over de kwaliteit van het aanbod in een gemeente en de toeleiding ‘op de route’. Afspraken hierover dienen dan ook voldoende hardheid te hebben, opdat kinderen die in de huidige situatie op het sbo zouden zijn aangewezen niet hoeven uit te wijken naar een andere gemeente. Ook moet er aandacht zijn voor een onafhankelijke toewijzing met een beschikking, niet zijnde een formele TLV.

b) versterking van de (onafhankelijke) route

In het ondersteuningsplan Leren met elkaar 2018-2022 zijn de thema’s dekkend netwerk en route onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het hanteren van een adequate en eenduidige route van ondersteuningstoewijzing, binnen een heldere verdeling van taken, rollen en verantwoordelijkheden, is randvoorwaardelijk aan de verdere doorontwikkeling van het dekkend netwerk, zoals hierboven geschetst. Het toewerken naar meer maatwerk binnen het dekkend netwerk vraagt ook adequate, daarop toegesneden routes.

Ook ten aanzien van de route zal, om tot een voortvarende aanpak te komen, worden gewerkt met een ontwikkelgroep, de *ontwikkelgroep route*, bestaande uit vertegenwoordigers namens de besturen en de gemeenten en de 1e deskundigen:

organisatie	vertegenwoordiger	functie
De Groeiling	Ellen van den Brand	bestuurder
PCPO Krimpenerwaard óf Onderwijs Primair gemeenten (beleid)	volgt	beleidsmedewerker
gemeenten (leerplicht)	volgt	beleidsadviseur
SWV	Eugène Diederiks	leerplichtambtenaar
SWV	Dick Rasenberg	coördinator 1 ^e deskundigen
SWV	Marco Stoute	directeur-bestuurder
SWV		ondersteuning

De volgende acties maken deel uit van het onderdeel route:

➤ **route op het niveau van de school: tandem intern begeleider – functionaris lokaal team**
 Op het niveau van de school is het zaak na te gaan wat er nodig is om te komen tot de structurele betrokkenheid van een functionaris van het lokaal team, als vaste partner in de school. Er ontstaat dan een ‘tandem’ van in ieder geval een functionaris lokale teams (toegang jeugdhulp) en een ib-er, dat in gezamenlijkheid werkt aan de totstandkoming van een (integraal) arrangement en gezamenlijke expertiseontwikkeling. Met het project integraal arrangeren (onderdeel ontwikkelagenda) wordt hieraan gewerkt (zie hieronder).

➤ **route op het niveau van het samenwerkingsverband: 1^e deskundige en betrokkenheid jeugdhulp**

In samenspraak met de gemeenten wordt gewerkt aan een verdere versterking van de onafhankelijke route, met gezamenlijke inzet van de 1^e deskundigen van het samenwerkingsverband en degenen die verantwoordelijk zijn voor de toegang tot de jeugdhulp, waarmee dan tevens het 2^e deskundigenadvies voor een groot deel is belegd. Dit om kinderen zoveel mogelijk in het (reguliere) onderwijs te krijgen en daarmee te voorkomen dat leerlingen meteen in een (te) zware (behandel-) setting terecht komen of thuis komen te zitten. Van belang is te investeren aan de voorkant. Uitgangspunt is dan ook dat een effectieve gezamenlijke en onafhankelijke route start in de voorschoolse periode. Dit vraagt van het samenwerkingsverband enige uitbouw van de inzet van de 1^e deskundigen naar vóren. Met de gemeenten wordt het gesprek aangegaan over de inzet die dit van hun kant vraagt.

Op het niveau van het samenwerkingsverband zal het onafhankelijke 1e deskundigenadvies 'naar voren worden gehaald'. Op dit moment ligt de verantwoordelijkheid voor de route nog sterk op het niveau van de school en dat is ook goed. De 1e deskundigen van het samenwerkingsverband komen pas in beeld bij de afweging van de school om al dan niet een TLV sbo of so aan te vragen. Het zou nog beter zijn om hen, op verzoek van de school, ook te kunnen inschakelen voor het uitbrengen van onafhankelijk advies over 'andere specifiek leerlinggebonden ondersteuning', nog steeds in school en in de gevallen dat er sprake is van complexe casuïstiek (een OPP is dan al gemaakt). Ook dit is al opgenomen in het ondersteuningsplan (zie bijlage 1, 4e bullet onder 1e deskundige) maar nog even 'on hold' gezet. Overigens zal dit wel gevolgen hebben voor de benodigde capaciteit.

Hierbij is het uitdrukkelijk niet de bedoeling dat de 1^e deskundigen 'in het proces' zelf zitten, om rolvermenging met eigen specialisten van de school te voorkomen. Ook eventuele deelname door de 1e deskundigen aan besprekingen op school, vindt te allen tijde plaats vanuit hun onafhankelijke, adviserende rol.

➤ **integraal arrangeren**

Het integraal arrangeren richt zich op het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs, lokale teams, zorg en jeugdhulp, te beginnen in school. Dit sluit aan bij de route op het niveau van de school en op het niveau van het samenwerkingsverband, zoals hierboven beschreven.

Dit onderdeel wordt uitgewerkt gezamenlijk met de andere samenwerkingsverbanden PO en VO in deze regio, en omvat in ieder geval:

- het actief ophalen van relevante thema's en vraagstukken die spelen op de werkvloer
- het organiseren van bijeenkomsten op gemeente- of wijkniveau
- ad hoc consultatie en interventie op de onderlinge samenwerking en proces
- evalueren en waarborgen van de voortgang.

➤ **de inrichting van een onafhankelijk 2^e deskundigenadvies**

Het samenwerkingsverband is per 1 januari 2019 gestart met een team van 1^e deskundigen dat, gedetacheerd bij het samenwerkingsverband, onafhankelijk advies uitbrengt. Daarbij is uitgesproken dat op termijn wordt bezien op welke wijze, in samenspraak met de gemeenten, tot een meer gecoördineerde inzet van de 2e deskundigen kan worden gekomen. Mede gezien recente jurisprudentie waaruit blijkt dat ook het 2e deskundigenadvies onafhankelijk moet worden vormgegeven, zal dit punt op korte termijn ter hand worden genomen.

➤ **doorzettingsmacht vs. doorzettingskracht**

Van belang is om als gemeenten en samenwerkingsverband bindende afspraken te maken om, bij stagnerende besluitvorming, één partij, team of functionaris de bevoegdheid te geven om - binnen gestelde kaders – te bepalen welke onderwijs/zorgplek voor het betreffende kind passend is. Zo spreken deze partijen af wie in zo'n situatie het laatste woord heeft. Idealiter is een dergelijke doorzettingsmacht niet nodig. Beter is te investeren in 'doorzettingskracht': partijen, inclusief ouders, vinden in overleg een oplossing waar alle partijen zich aan houden. Alleen als de doorzettingskracht faalt, is doorzettingsmacht aan de orde.

c) monitoring

Van belang is om, tijdens het proces van het gezamenlijk bouwen, steeds zo goed mogelijk ('real time') de gevolgen van de in gang te zetten maatregelen te volgen, zodat zo nodig tijdig kan worden bijgestuurd. Vanaf de start zal dan ook op diverse momenten worden gemonitord hoe de leerlingenstromen zich ontwikkelen, wat de gevolgen zijn voor de plaatsingsruimte binnen het gespecialiseerd onderwijs etc. Ook is het van belang zicht te krijgen op de ervaringen van de direct betrokkenen bij de diverse ontwikkelingen.

Dit onderwerp zal worden gekoppeld aan de bestaande kwaliteitsgroep Kindkans, waarin naast de directeur-bestuurder en de ondersteuner, de projectleider Kindkans zitting heeft. Op thema kan de afstemming worden gezocht met de beleidsmedewerkers van de schoolbesturen en/of de trajectbegeleiders.

De volgende acties maken deel uit van het onderdeel monitoring:

➤ **reguliere monitoring**

Via kijkglazen van DUO wordt het aantal leerlingen op het gespecialiseerd onderwijs op de tel- en peildata gevolgd. Ook de ontwikkeling van het inkomende en uitgaande grensverkeer is van belang. Daarnaast is er de eigen TLV-registratie, die inzicht geeft in de verwijzingen naar sbo en so.

➤ **in beeld brengen leerlingenstromen gespecialiseerd onderwijs**

Via het programma Power wordt periodiek, op basis van de postcodes per leerling, de herkomst van de leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs binnen (en buiten) de regio, gevisualiseerd in beeld gebracht. Dit geeft een goed beeld van de ontwikkeling van de leerlingenstromen. De opbrengsten van de eerste uitgevoerde inventarisatie treft u aan via de volgende link:

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoibjY3OGJkOWUtM2UyNi00ZDYwLWE3ZjgtZTA2ODk1ZjhlZW5liiwidCI6ImZ2ZTU4MGY4LWVvkn2EtNGI4ZC1iOTQ0LWFkY2QzMjZkMWM0ZiIsImMiOjI9.>

➤ **monitoring via Kindkans**

Vanaf het moment dat Kindkans is geïmplementeerd – volgens de planning eind van het schooljaar 2019-2020 – kan, via de in te bouwen 'tellers', een monitor plaatsvinden van de aard en inhoud van de ondersteuningsvragen.

➤ **schoolondersteuningsprofiel (SOP)**

Op dit moment wordt, in samenspraak met de trajectbegeleiders, gewerkt aan een vereenvoudigd model voor een SOP. Het model zal vervolgens bestuurlijk worden besproken en – na akkoord – onder de scholen worden uitgezet.

➤ **omgevingsprofiel**

Tenslotte zal, zoals begin 2019 aan de inspectie is gemeld, in aanvulling op het klassieke SOP werk worden gemaakt van het zgn. 'omgevingsprofiel', gebaseerd op een systematiek die zich richt op het verzamelen van echte ervaringen van echte en direct betrokkenen. Daarbij kan worden gedacht aan scholen, besturen, ouders, gemeenten en functionarissen lokale teams. Het is de bedoeling deze ervaringen te verzamelen met behulp van een vertelpunt: een set goede uitlokvragen (vragen die het delen van betekenisvolle ervaringen op gang kan krijgen) en categorisatievragen (vragen die de gedeelde ervaringen classificeren zodat evaluatie mogelijk is). De vertelpunten ontsluiten ervaringen die vervolgens geduid worden door dezelfde betrokkenen, waardoor betekenisgeving ontstaat. Deze betekenisgeving kan de basis leggen voor een actieprogramma, bij voorkeur kleinschalig op het niveau van de wijk of een kleine gemeente.

Door een cyclische aanpak kan het een onderdeel worden van de kwaliteitsaanpak.

6. Planning en tijdpad

De diverse acties ter uitwerking van scenario b kennen verschillende snelheden. Voor een deel zijn deze al in gang gezet, voor een ander deel kunnen zij op korte termijn worden opgestart. Daarbij komt dat bij de verschillende acties vaak verschillende partijen op verschillende momenten betrokken zijn.

In de **bijlage** onderaan dit memo zijn de diverse acties in een schema weergegeven. Het betreft een eerste aanzet voor een (voortschrijdende) planning, die gaandeweg in afstemming met de ontwikkelgroepen steeds verder zal worden bijgesteld / aangescherpt en aan de verschillende betrokken gremia voorgelegd.

7. Advies

Geadviseerd wordt in te stemmen met de keuze voor scenario b als geschetst in dit memo, de uitgangspunten voor het vervolg en de acties met bijbehorende planning.

	Dekkend netwerk		Route		Monitor
	onderwerp	actie	onderwerp	actie	
Voorbereiding	scenario-ontwikkeling	zoeken cluster 4 partner	implementatie Kindkans	vaststellen implementatieplan	
	profielen gespecialiseerd onderwijs	beschrijven van bestaand aanbod, bijeenkomst s(b)o scholen (11-10)			
	zorg in gespecialiseerd onderwijs	nulmeting (aard, omvang en duur van huidige maatwerktrajecten)			
	leerrecht	overleg met so- en vso-scholen en zorgaanbieders over richting			
	ontwikkeling inclusie Zuidplas	stand van zaken			
	ontwikkeling inclusie Kr'waard	stand van zaken			
	traject HB	projectplan			
herfstvakantie (19 oktober 2019)					
Verkenning / voortgang	scenario-ontwikkeling	verkenning scenario's i.s.m. cluster 4 partner (inhoud, organisatie / bestuur, financiën)	verbreding van de route op niveau school en op niveau SWV	verkenning en opstellen aanpak	Kijkglazen DUO teldatum 1 oktober
	huisvestingsaspecten	overleg met Gouda over reserveren middelen huisvesting	integraal arrangeren	akkoord implementatieplan SWV-en en gemeenten	verwijzingen sbo / so volgens TLV registratie
	profielen gespecialiseerd onderwijs	opstellen rapportage profielen	implementatie Kindkans	kick off en start scholings-bijeenkomsten intern begeleiders	in beeld brengen herkomst leerlingen sbo / so (Power IB)
	zorg in gespecialiseerd onderwijs	organiseren draagvlak gemeenten, s(b)o en (geprefereerde) zorgaanbieders voor collectieve jeugdhulp			
	leerrecht	besluitvorming bestuurlijk overleg over richting			
	ontwikkeling inclusie Zuidplas	betrekken bij verkenning scenario's			
	ontwikkeling inclusie Kr'waard	betrekken bij verkenning scenario's			
	traject HB	start stuurgroep HB			
kerstvakantie (21 december 2019)					

Start implementatie / pilots	scenario-ontwikkeling	eerste uitwerking implementatie, pilots, proeftuinen etc.	verbreding van de route op niveau school en op niveau SWV	start implementatie, gekoppeld aan thema integraal arrangeren	ontwikkeling 'omgevingsprofiel' / werken met ervaringen
	huisvestingsaspecten	betrekken bij uitwerking scenario's	integraal arrangeren	ophalen relevante thema's en vraagstukken en organiseren bijeenkomsten op gemeente-/wijkniveau	
	profielen gespecialiseerd onderwijs	profielen betrekken bij uitwerking scenario's	implementatie Kindkans	scholingsbijeenkomsten intern begeleiders en inrichting systeem	
	zorg in gespecialiseerd onderwijs	voortgang organiseren draagvlak			
	leerrecht	operationalisering via project integraal arrangeren			
	ontwikkeling inclusie Zuidplas	betrekken bij implementatie scenario's			
	ontwikkeling inclusie Kr'waard	betrekken bij implementatie scenario's			
	traject HB	inventariseren en analyseren bestaand aanbod			
krokusvakantie (22 februari 2020)					
Voortgang	alle thema's	voortgang, volgen en waar nodig bijsturen	alle thema's	voortgang, volgen en waar nodig bijsturen	Kijkglazen DUO peildatum 1 februari verwijzingen sbo / so volgens TLV registratie
meivakantie (25 april 2020)					
Vervolg	alle thema's	voortgang, evaluatie stand van zaken per thema en uitlijnen vervolgproces voor 2020-2021	alle thema's	voortgang, evaluatie stand van zaken per thema en uitlijnen vervolgproces voor 2020-2021	inrichting 'tellers' in Kindkans
			implementatie Kindkans	afgerond eind 2019-2020	
zomervakantie (18 juli 2020)					